

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangsprøven og Aarsprøverne

i

RoskildeKathedralskole

i Juni og Juli 1873.

---

1. Meddelelse af nogle Bestemmelser, der ere ud-gaaede fra Ministeriet i det forløbne Skoleaar, til-ligemed Bemærkninger af Rektor.
  2. Skoleefterretninger af samme.
-

Roskilde.

H. A. Müllers Bogtrykkeri.

1873.

Meddelelse

af

nogle Bestemmelser, der ere udgaaede fra Ministeriet i det forløbne Skoleaar, tilligemed Bemærkninger af Rektor.

Angaaende det matematiske Pensum i ny 4. Klasse udsendte Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 13. Februar d. A. følgende Rundskrivelse:

»Ved til behagelig Underretning for de Herrer Rektorer og private Skolebestyrere hermed at fremsende et Aftryk af det Svar, Ministeriet har givet paa en Forespørgsel fra en privat Skolebestyrer dels om Omfanget af det Pensum, der bliver Gjenstand for Examination i Mathematik ved Skolernes fremtidige 4de (nuværende 6te) Klasse, dels om Opgaverne til den skriftlige Prøve i dette Fag, skal Ministeriet tilføje følgende.

Under de Overvejelser, hvortil denne Sag har givet Anledning, har Ministeriet haft Lejlighed til paany at rette sin Opmærksomhed paa de fra flere Sider fremkomne Antydninger om, at under Gjennemførelsen af Lov af 1. April 1871 og den sig dertil knyttende Anordning af 5. August s. A. Omfanget af det matematiske Kursus, saaledes som det i den sidste er bestemt, muligvis kan medføre en for tung Byrde for

Disciplene i (ny) fjerde Klasse, dog fornemmelig for Disciplene af den sproglig-historiske Retning.

Efter den forskjellige Maade, paa hvilken Sagen er opfattet i de fra de Herrer Rektorer i en anden Sag ved Cirkulærskrivelse af 15. November indhentede Erklæringer, finder Ministeriet dog ikke, at der i Øjeblikket foreligger tilstrækkelig Opfordring til eller Grundlag for nogen almindelig Bestemmelse i denne Retning, men skal være villigt til at tage saadanne Forslag under Overvejelse, som muligens ved Slutningen af det nu løbende Skoleaar paa Grund af den da vundne Erfaring maatte fremkomme om Forbigaaelse i 4de Klasse af enkelte Sætninger eller Grupper af Sætninger, hvis Tilegnelse af Disciplene kræve en Tidsanvendelse, som ikke staar i Forhold til den Brug, der haves for dem, uden at deres Forbigaaelse vilde skade Oversigten og Sammenhængen, og som have mindre Betydning for dem, som paa dette Punkt afslutte det matematiske kursus, imod at Indøvelsen af det, der heraf behøves for en fortsat Undervisning, henlægges til (ny) 5te Klasse.

Forsaavidt Lærere allerede i Aar, tvungne af Klasesens Standpunkt og den givne Tids og Krafts Utilstrækkelighed, og støttende sig til, hvad der er tilsagt om Begrænsningen af de skriftlige Arbejder, skulde have forbigaaet enkelte Sætninger eller kortere Rækker af Sætninger, ønsker Ministeriet derom ved Udgangen af April Maaned at modtage Indberetning, for at ogsaa dertil kan tages Hensyn ved de skriftlige Opgavers Affattelse.

En Hovedbetingelse for at undgaa Overanstrengelse for fjerde Klasses Vedkommende og for at bewirke, at der i denne Klasse kan arbejdes med den nødvendige Ro og Sikkerhed og vindes Tid til det Ar-

bejde, der i denne bliver at udføre, vil det være, at Skolerne efter den Opfordring, som Ministeriets Cirkulærskrivelse af 9. August 1871 dertil allerede har givet, ere nøjeregnende i de Fordringer, der stilles saavel ved Optagelsesprøven som ved Disciplenes Overflytning fra en lavere til en højere Klasse.

I Forbindelse hermed finder Ministeriet at burde gjøre o: mærksom paa en under den sidstomtalte Sag fremkommen Udtalelse, som fortjener at paaagtes, nemlig at der utvivlsomt efterhaanden vil kunne skaffes en bedre Fordeling af Arbejdet tilstede og derved ogsaa en virkelig Lettelse for (ny) 4de Klasse, naar der i de 3 nederste Klasser bliver arbejdet noget, om ikke meget, stærkere med Hensyn til Omfanget, men i Særdeleshed naar der bliver lagt Vind paa en saa sikker Tilsegnelse af, hvad der i disse gennemgaas og læses, at Disciplene i 4de Klasse kunne arbejde videre, uden at Mangler i Fundamenterne holde dem tilbage og tvinge dem til en uforholdsmæssig Tidsanvendelse paa at erhverve en Del af de Kundskaber, som i 4de Klasse kun burde sammenarbejdes og opfriskes.“

Under 15. April fulgte en anden Rundskrivelse, der lød saaledes:

»Fra Bestyreren af en privat Skole har Ministeriet modtaget en Forespørgsel om, hvorvidt Undervisningen i Mathematik skal drives saaledes, at der ved den saakaldte Aars- eller Hovedexamen for ny 4de Klasse skal examineres i hele det i Arithmetik og Geometri læste Pensum eller kun i hvad der er læst i Aarets Løb, samt om de skriftlige Opgaver til ny 4de Klasse Hovedexamen gives af Skolen selv eller af Ministeriet.

I Svar herpaa har Ministeriet under 8. Februar d. A. med Hensyn til det første Spørgsmaal meldt, at vel det i Skolen indtil og i ny 4de Klasse læste mathematiske Pensum maa betragtes som det, hvormed Examinanden skal være bekendt, men at Examinatio- nen dog i Hovedsagen, og navnlig hvad Beviserne an- gaar, kan indskrænkes til det, der er læst og plejer at læses i det sidste Aar, naar kun de Resultater af det tidligere lærte, som derved skal bruges, ses at være Disciplene bekendte.

Forsaavidt det andet Spørgsmaal angaar, har Mi- nisteriet meddelt, at der gennem Opgaverne sikres Mi- nisteriet et uundværligt Middel til at kontrollere ikke blot, at det fælles Grundlag for Disciplene af begge Retninger men netop det Element, som de siden ikke skulle fortsætte, er tilstrækkelig fyldigt og grundigt tilegnet, ligesom til at tilvejebringe den nødvendige Ligevægt mellem Fordringerne i begge Retninger navn- lig i Mathematik og Latin og til at skaffe den Ligelig- hed tilveje, som ogsaa for Privatisternes Vedkommende maa finde Steød, og at Ministeriet derfor har fundet at burde slutte sig til, hvad den i sin Tid nedsatte Ko- mites langtovervejende Majoritet ogsaa antog, at Op- gaverne gives af Ministeriet, hvorfra det selvfølgelig vil blive paaset, at disse navnlig i Overgangsperioden ville blive holdte paa et Standpunkt, hvorved alle mindre væsentlige og fjernere liggende Enkeltheder udelukkes.»

»Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisnings- væsenet i Anledning af et til samme indkommet An- dragende fra en Rektor om, at der til Lettelse for Di- sci-plene ved 4de Klassen Hovedexamen maatte tages den Bestemmelse, at de ikke behøve at kunne de Formler, som angaa Beregningen af retlinede og krumme Flader samt Rumfang, udenad, har brevvetet med Un-

dervisningsinspektøren for de lærde Skoler, har Ministeriet tilbagemeldt, at Formler, som ikke henhøre til Plangeometrien, men skulle anvendes i de skriftlige Opgaver i Regning, i Aar meddeles tilligemed disse, og at for Fremtiden aftrykkes til almindelig Brug ved Examina de af de nævnte Formler, for hvilke der kan blive Brug.“

Da disse tvende ministerielle Skrivelser berøre et meget vigtigt Punkt i den ny Ordning, Matematikens Stilling i ny 4. Klasse og det Omfang, hvori dette Fag skal kræves ved denne Klasses Aarsprøve, skal jeg tillade mig, som en Fortsættelse af tidligere Udtalelser i mine Programmer, herom udførligere at ytre mig, saa meget mere, som det høje Ministerium med en Varsomhed, som man ikke noksom kan paaskjønne, har udskudt dette vigtige Spørgsmaals endelige Afgjørelse.

Allerede i de Bemærkninger, som jeg efter det høje Ministeriums Opfordring gennem Undervisningsinspektøren indsendte til det Udvalg, der var sammenskaldt for at udarbejde Forslag til den Kongelige Anordning, havde jeg tilladt mig følgende Udtalelse:

„Uagtet der ved Udgangen af 4. Klasse skal være gennemgaaet et bestemt Kursus og være naaet et bestemt Maal i hvert enkelt Fag, maa 4. Klasse dog hverken ganske eller overvejende i nogetsomhelst Fag gjøres til en Repetitionsklasse, men ligesom de andre Klasser have et efter det rette Forhold i det hele System fastsat Pensum at læse og repetere. Og gennem dette Pensum skal Disciplenes Kundskaber og Færdigheder væsentlig prøves ved Udgangen af 4. Klasse. Derfor betegner baade Loven og Ministeriets Bemærkninger den som en Aars- eller Hovedexamen, skjønt den for mange Disciples Vedkom-

mende vil komme til at danne en Afslutning. Det er af højeste Vigtighed, at denne Grundbetragtning (hvad enten vi nu forevrigt billige den eller ikke) fastholdes og med Troskab gennemføres. Thi hvis man forandrer denne Prøve til en Slags første Del af fuldstændig Afgangsexamen (om ikke af Navn, saa dog af Gavn), ved hvilken der i Religion, Mathematik, Geografi, Naturhistorie, maaske ogsaa i Historie fordres en Oversigt over alt det, der er gennemgaaet i de foregaaende Klasser, i Latin hvad der er læst i de to sidste Aar, sender Ministeriet en Opgave til en latinsk Stilprøve og til et Par matematiske Udarbejdelser, saa vil der komme til at hvile et Tryk paa 4. og 3. Klasse, som man endnu ikke har kjendt, og som vil give de Forældre, der have sukket og grædt efter at naa det ved den ny Ordning tilsigtede Fremskridt, al god Grund til at græde. Disse Udtalelser ere nærmest fremkaldte af Frygt for, at man skal danne sig overdrevne Forestillinger om, hvad der efter den ny Lov vil kunne forlanges udrettet, en Frygt, som ikke er bleven mindre ved at læse Ministeriets og Undervisningsinspektørens Antydninger.

At den i ovenanførte Udtalelse ytrede Frygt havde været altfor vel grundet, viste den Kongelige Anordning, hvis Bestemmelser om ny 4. Klasses Aarsprøve foranledigede mig til følgende Bemærkninger i mit Indbydelsesskrift for 1872:

Forevrigt er det ikke disse Fag (Naturhistorie og Geografi), der mest vække min Betænkelighed. Langt mere ængste mig de tilsynadende uskyldige Ord, der læses i samme § om Fordringerne i Mathematik ved (ny) 4. Klasses Aarsprøve. „Der forelægges skriftlige Opgaver i praktisk Regning og Arithmetik og lignende Opgaver angaaende en simpel geometrisk Konstruktion eller en geometrisk Sætning, som falder ind under lette Anvendelser af hvad der er læst. Mundtlig prøves i Geometri og Arithmetik.“ Det lyder, som sagt, meget uskyldigt, og Ordene ere da klare nok. Naar der ved en Aarsprøve skal prøves i Arithmetik og Geometri, maa der jo prøves i hvad der er læst i Aarets Løb og ikke i andet. Var der Tale om hele det læste Pensum, havde det i al Fald maattet hedde: i Arithmetiken og Geometrien. Der vilde da ogsaa, som ved de to nysnævnte Fag, have været Tale om en Afslutning ved Repetition af det hele Pensum. Ved en saadan Bestemmelse vilde der endelig være gjort et grovt Brud paa Ligestillingen af de to Hovedfag for de to Rætninger.

Saavidt jeg er bleven bekendt med de om dette Spørgsmaal i den offentlige Debat (i Programmer, Flyveskrifter og Dagblade) faldne Udtalelser, er jeg den eneste eller dog den første, der bestemt har hævdet, at det staar i aabenbar Strid med Aand og Ordlyd saavel af Lov af 1. April 1871 som af den Kongelige Anordning af 5. Avgust s. A. at ville kræve hele Arithmetiken og Geometrien som Gjenstand for den mundtlige Examination ved 4. Klasses Aarsprøve. Men selv om jeg staar ene og fremdeles maatte komme til at staa alene, skal jeg ikke blive træt af at fastholde og til det yderste forfægte en Paastand, der utvivlsomt har en Støtte baade i Lov og i Anordning.

Heller ikke tror jeg, at nogen vover at paastaa, at den Kongelige Anordning skulde hjemle den Fordring, at det hele matematiske Pensum, der er gennemgaaet i fire Klasser, skulde kunne gjøres til Gjenstand for den mundtlige Examination ved 4. Klasses Aarsprøve, men de ivrige Fagmænd, der imod Lov og Anordning ønske at sætte denne Fordring igjennem, ville gjøre den Anskuelse gjældende, at i de matematiske Fag det efterfølgende saaledes forudsætter det foregaaende, at en Adskillelse skulde være umulig. Med en vis Ret kan dette nu siges om ethvert Fag. Men selv om det maaske gjælder om Matematiken mere end om adskillige andre Fag, saa udelukker det dog ikke Muligheden af at sætte en Lektie for «derfra og dertil» — hvad enten der er Tale om en Dags, en Maanedes eller et Aars Pen-

sum. Enhver véd jo desuden meget godt, at denne Mulighed aarlig blev til Virkelighed ved sjette Klases Aarsprøve, og ikkun paa samme Maade ønske vi Loven efterkommet. Men Lov og Anordning kræver udtrykkelig, at 4. Klases Aarsprøve i Mathematik indskrænkes til det, der er gjennemgaaet i Aarets Løb saaledes, at ikke blot den mundtlige Prøve holdes indenfor disse Grænser, men at ogsaa Opgaverne til de skriftlige Udarbejdelser hentes indenfor dette Omraade, alene med Forudsættelse af saadanne fundamentale Kundskaber og Færdigheder, der paa ethvert Trin af den matematiske Undervisning maa være paa rede Haand. Og der skjønnes ikke at kunne opstaa nogen Betænkelighed ved strængt at følge Lovens Bud, da jo det høje Ministerium til enhver Tid kan indhente enhver fornøden Oplysning saavel gennem Indberetninger som gennem jevnlige Tilsyn baade ved Aarsprøverne og i Aarets Løb og saaledes kan overtyde sig om, at det hele Pensum paa de forskjellige Trin tilbørlig er gjennemgaaet og indøvet.

Af det ovenfor udviklede vil, som jeg haaber, tilstrækkelig fremgaa, at Forfatteren af disse Linier ikke hører til de Rektorer, der mene, at »Omfanget af det matematiske Kursus, saaledes som det i den Kongelige Anordning af 5. Avgust 1871 er bestemt, muligvis kan medføre en for tung Byrde for Disciplene i (ny) 4. Klasse«. Tvertimod nærer jeg et godt Haab om en heldig Gjennemførelse af den ny Ordning, naturligvis under den Forudsætning, at Lov

og Anordning ikke forandres ved administrative Bestemmelser. Men ogsaa i denne Henseende sætte vi et sikkert Haab til den øverste Styrelse, uagtet Opfordringer til den modsatte Fremgangsmaade høre til Dagens Orden.

Naar det høje Ministerium som en under denne Sags Forhandling fremkommen Udtalelse, der fortjener at paaagtes, anfører, at der utvivlsomt efterhaanden vil kunne skaffes en bedre Fordeling af Arbejdet til stede og derved ogsaa en virkelig Lettelse for (ny) 4. Kl., naar der i de 3 nederste Klasser bliver arbejdet noget, om ikke meget, stærkere med Hensyn til Omfanget, men i Særdeleshed naar der bliver lagt Vind paa en saa sikker Tilegnelse af, hvad der i disse gennemgaas og læres, at Disciplene i 4. Kl. kunne arbejde videre, uden at Mangler i Fundamenterne holde dem tilbage og tvinge dem til en uforholdsmæssig Tidsanvendelse, paa at erhverve en Del af de Kundskaber, som i 4. Kl. kun burde sammenarbejdes og opfriskes — saa anser jeg det for min Pligt ikke at lade denne Udtalelse staa uimodsagt, men alvorlig advare imod at ville berolige den fra mange Sider rejste Frygt for Overbebyrdelse i (ny) 4. Kl. med den Tro, at der fremtidig i de 3 foregaaende Klasser skulde kunne udrettes mere end hidindtil. Der er snarere Grund til at frygte for, at der vil udrettes mindre, da Undervisningstiden er bleven indskrænket og Disciplene, efter Bortskærelsen af de to nederste Klasser, nu skulle sammenarbejdes i (ny) 1. Klasse.

Streghed ved Optagelsesprøven kan visselig ikke noksom indskærpes, og jeg føler, at jeg særlig trænger til denne Paamindelse. Men den Sag har dog ogsaa en meget betænkelig Side. Om jeg end derfor tilfulde indser, at en Forandring i saa Henseende efter Tabet af de to nederste Klasser er bleven uomgaaelig nødvendig, saa vil jeg dog aldrig bringes til at afvise en ellers flink og i det hele heldig udviklet Dreng, fordi han er svag i et enkelt Fag. Ved en modsat Fremgangsmaade vilde man, efter min Erfaring, komme til at afvise en uforholdsmæssig Del af Aspiranterne eller foranledige Forældre og Værger til at lægge Vind paa en Dressur, der vilde tilføre os Drengene, der ved Optagelsesprøven efter Bogstaven opfyldte de strenge Fordringer, men hos hvilke man i det paafølgende Skoleaar — maaske endnu længer — vilde spore alle de sørgelige Følger af «Overanstrengelsens første Akt».

Paa dette Sted turde jeg maaske benytte Lejligheden til at omtale den Forberedelsesklasse, som Rektor forestaar og hvori Lærere af Kathedralskolen give Undervisning, efter at vi dertil først have indhentet det høje Ministeriums Tilladelse, paa den Betingelse, at denne Klasse ikke sættes i Forbindelse med Kathedralskolen. Ligesom jeg nu ikke antager at have overtraadt denne Betingelse derved, at jeg har optaget Klassen i mit eget Værelse, efter at vi ved Mæslingeepidemien vare blevene nødsagede til at flytte den fra det Hus i Byen, hvor den oprindelig var anbragt, saaledes haaber jeg, at jeg her i Kathedralsko-

lens Indbydelsesskrift vel tør meddele en kort Besked om denne Klasse, uden at blive anset for at have overtraadt hint Forbud.

Siden Skoleaarets Begyndelse er der altsaa oprettet en Klasse i hver Henseende svarende til den nedlagte 1. Klasse. Den undervises af Skolens Lærere og tæller 13 Disciple, der aarlig erlægge 50 Rd. i Skolepenge. Om disse Drenges Fremgang vil enhver kunne overbevise sig ved den forestaaende Aarsprøve, der afholdes i Rektors Værelse i følgende Orden:

- Mandagen, d. 7. Juli Kl. 12. Tysk. Rektor.
 Tirsdagen, d. 8. Juli Kl. 12. Religion. Adjunkt
 Nannestad.
 Onsdagen, d. 9. Juli Kl. 4. Naturhistorie. —
 Thomsen.
 Torsdagen, d. 10. Juli Kl. 12. Historie. —
 M. Hansen.
 Fredagen, d. 11. Juli Kl. 4. Geografi. Cand.
 Svendsen.
 Lørdagen, d. 12. Juli Kl. 12. Dansk. Adjunkt
 Fritsche.

Næste Aar tilsigtes oprettet en Klasse, svarende til 2. Klasse, der efter Loven ved dette Skoleaars Udgang skal nedlægges. De, der ønskes optagne i disse to Forberedelsesklasser, prøves Mandagen, d. 14. Juli Kl. 9 eller Fredagen, d. 15. Avgust Kl. 9.

Jeg er ikke uvidende om, at der offentlig er fremkommet Udtalelser, der gik ud paa at misbillige Op-

rettelsen af saadanne Forberedelsesklasser, som om de stode i Strid med Aanden i Loven af 1. April 1871. Jeg skulde tvertimod mene, at den Bestræbelse, der har ført til disse Klassers Oprettelse, netop er i god Forstaaelse med Lovens Aand, idet den baade gjør Bortskærelsen af de to nederste Klasser mindre følelig og byder selv de Forældre, der ikke ville benytte dem, en ikke ubetydelig Fordel. Thi det er saa langt fra, at disse Klasser kunne lægge de Forældre, der ønske at beholde deres Børn hjemme, nogen Hindring ivejen, at de tvertimod ogsaa bringe deres Børn den Fordel, at Følgerne af de to Klassers Inddragelse ogsaa for dem bliver mindre følelig. Det er nemlig i alles Interesse, at (ny) 1. Klasse bliver meget lettere at samarbejde, derved at der blandt dem, der optages samtidig, allerede findes en Stamme, der er undervist i Forening. Men ogsaa en anden Fordel frembyde disse Klasser selv for dem, der ikke ville benytte dem. Det er nemlig ganske naturligt, og jeg ser det overmaade gjerne, at Forældre og Værger, der ere betænkte paa at betro Roskilde Skole deres Sønner eller Myndlinge, allerede flere Aar forud sætte sig i Forbindelse med mig. Naar de ønske det, er jeg ogsaa altid villig til, efter nærmere Aftale, at anstille en Prøve med saadanne Børn, for at et og andet i den benyttede Fremgangsmaade, om fornødent gjøres, kan rettes. Men det er da ganske anderledes orienterende, naar man kan prøve en saadan Dreng midt iblandt nogle af dem, han om 1 eller 2 Aar skal følge med, end om man prøver ham alene.

Endnu kun dette. Skulde der vise sig den allerfjerneste Udsigt til, at enten Borgerskolen kunde aflevere Disciple i 11 eller 12 Aars Alder, der kunde fyldestgjøre Optagelsesprøvens Fordringer, eller at en Privatskole vilde danne sig, der kunde forberede til Latinskolen, saa træde vi til enhver Tid med største Fornøjelse tilbage og overlade vedkommende Skole, med Forældrenes Minde, vore smaa Elever. Men indtil det ene eller det andet af disse Tilfælde indtræder, anse vi det for vor Pligt at vedblive med denne Virksomhed, saalænge den finder Publikum's Understøttelse.

Om den historiske Undervisning udsendte det høje Ministerium under 5te Maj d. A. følgende Rundskrivelse:

•Efter at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Anledning af en fra en Rektor modtagen Forespørgsel om Historieundervisningen har brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, har Ministeriet meddelt Andrageren følgende:

Blochs mindrø Lærebog i Historie, hvøraf 1ste Del, indeholdende Oldtiden og Middelalderen, foreligger, anser Ministeriet efter Omfang og Anlæg for skikket til at lægges til Grund for Undervisningen i Historie indtil Udgangen af (ny) 4de Klasse og til at tjene som Maalestok for Prøven ved Udgangen af denne Klasse saavel for Realdisciplene som for de øvrige Disciple, dog ikke med Afbrydelse ved Aar 1815, men med fortsat Oversigt til Aaret 1848, og i ethvert Tilfælde at burde foretrækkes for Koføds fragmentariske Fremstilling eller Bøhrs mindre Bøger, der ere for korte og ufuldstændige. De enkelte Unøjagtigheder,

Bogen indeholder, lade sig uden Vanskelighed rette af Læreren, der ogsaa med Lethed vil kunne bøde paa den Mangel, hvoraf Bogen lider derved, at den ikke i tilstrækkelig Grad giver Lejlighed og Stof til at befæste det faste kronologiske Net ved Angivelse af Regentrækkerne i Hovedstaterne, om end enkelte Dele af Rækkerne kunne forbigaaes eller sammendrages under ét Holdepunkt.

Med Hensyn til Undervisningen i (ny) 5te og 6te Klasse hælder Ministeriet til den Anskuelse, at det vil være rigtigere. i Stedet for at gennemgaa hele Verdenshistorien i disse to Klasser efter en ny Lærebog, blot at foretage en udfyldende og opklarende Repetition af det hele efter den tidligere brugte Bog, og dertil at føje en fyldigere Gjennemgaaelse af den gamle Historie og den nyeste Historie, hvortil Thriges mindre Gammelhistorie og Blochs særlige Lærebog for den nyere Historie maa anses for brugbare. Ved denne udfyldende og opklarende Repetition maatte enkelte særlige Huller hos Bloch (t. Ex. Udeladelsen af Henrik den anden og Edvard den første i England og derved af Irlands og Wales's Forbindelse med England) udfyldes, og visse Hovedbegivenheder søges opfattede fyldigere. Saalænge intet passende Hjælpemiddel haves, maa Læreren mundlig meddele det fornødne, men Ministeriet ønsker, at saadanne Hjælpemidler maa fremkomme helst som Tilføjelse (med mindre Tryk) ved den samme Bog, som bruges indtil 4de Klasse, og vil ogsaa søge at virke hen dertil.*

Om Gymnastikundervisningen udgik under 18de Januar d. A. følgende Rundskrivelse:

*Af de Forhandlinger, der gik forud for Loven af

1. April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler, vil det være Hr. Professoren bekendt, at det var Ministeriets Hensigt at tilstræbe en større Udvikling af de unges legemlige Kræfter ved en Udvidelse af Gymnastikundervisningen.

Ministeriet har, efter Modtagelsen af de fra Dem indhentede Oplysninger om Gymnastikens Tilstand i Roskilde Kathedralskole, brevvetet med Gymnastikinspektøren om Sagen.

I sin nu indgivne Betænkning har Gymnastikinspektøren anset det ønskeligt, om der til Gymnastiken kunde henlægges en Time daglig for hver Klasse eller i alt Fald fire Timer ugenlig, saaledes at hver Klasse fik $\frac{1}{2}$ Time Øvelse daglig og to Gange ugenlig en hel Time, medens han har forment, at man ikke burde gaa ned under fire ugenlige Timer for hver Klasse. I Forbindelse hermed har han henpeget paa Nødvendigheden af, at det indskærpes, at der under en Lærer ikke maa undervises et større Antal end 30 Disciple og i Hugning ikke et større Antal end 15, og at, for saa vidt Holdene, hvori Disciplene ere delte, ere større, de da deles i flere Afdelinger under hver sin Lærer, saafremt der ved Skolen haves dertil fornøden Plads i Gymnastiklokalet.

Ministeriet maa med Gymnastikinspektøren være enigt i, at hver Klasse — 7de Klasse (ny 5te og 6te) derunder indbefattet — ikke bør fra Begyndelsen af Skoleaaret 1873—74 at regne have et mindre Timetal i Gymnastik og Hugning end fire ugenlige Timer, samt at det bør paases overholdt, hvad Gymnastikinspektøren efter det ovenfor anførte har foreslaaet om Størrelsen af de enkelte Hold, hvori Disciplene ere delte, og man skulde derfor anmode Dem om i saa Henseende at søge at træffe den videre fornødne Ordning og derom

at optage det nærmere paa Deres Forslag til Fag- og Timefordelingen for 1873—74.

Ministeriet skal imidlertid tilføje, at naar man har indskrænket sig til Minimum af det af Gymnastikinspektøren foreslaaede ugentlige Timetal, kan man ikke tilbageholde den Bemærkning, at man vilde paaskjønne enhver Bestræbelse fra Deres Side for en yderligere Udvidelse af Gymnastiktimerne i den af Gymnastikinspektøren antydede Retning; men Ministeriet har troet, at dette vilde finde sin bedste Løsning ved en Konference imellem Dem og Gymnastikinspektøren, som derfor under Dags Dato er tilskrevet om, naar han paa sine Inspektionsrejser besøger Roskilde Kathedralskole, nærmere at forhandle Sagen med Dem.*

Angaaende Skolernes Forpligtelse til at prøve Privatister indeholdt en Rundskrivelse af 13de Februar d. A. følgende Bestemmelser :

»Efter den i Lov af 1. April 1871 § 10 indeholdte Bestemmelse om, at de enkelte Skolers Forpligtelse til at modtage Privatister skal indskrænkes til et bestemt Antal, og at Ministeriet herom skal give de nærmere Regler, finder man at burde fastholde den i Bekjendtgjørelse af 13de Maj 1850 om Ophævelse af Examen artium § 11 givne Regel, saaledes at ingen Skole skal være forpligtet til enten ved 4de Klasses Hovedexamen eller ved Afgangsexamen at modtage flere end 6 Privatister til Deltagelse i Examen, dog at det iagttages, at, hvis der melde sig flere, gives der de først (dog ikke førend April Maaned) anmeldte Fortrin. Derhos bliver der af Privatister, som hidtil efter § 25 i ovennævnte Bekjendtgjørelse af 13. Maj 1850, at erlægge et

Examensgebyr af 3 Rd. for Adgang til 4de Klasses Hovedexamen og 7 Rd. til Afgangsexamen, der tilfalder den Skole, ved hvilken Privatisten examineres.»

«Foranlediget ved en Forespørgsel fra en Rektor ved en lærd Skole angaaende Skolens Forpligtelse til at examinere Privatister til 4de Klasses Hovedexamen, har Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet tilbagemeldt, at det med Rektoren er enigt i, at der ikke kan blive Spørgsmaal om at udstrække Prøven til andre Fag end dem, der ophøre enten for den sproglig-historiske eller den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, idet det dog er tilføjet, at for det vistnok meget sjældne Tilfælde, at en Privatist ved at læse Græsk og Naturlære samt have Øvelse i geometrisk Tegning maatte ville stille sig til Prøve i begge Retninger, maatte dette staa ham frit for, og Skolen være pligtig at prøve ham.»

Som bekjendt, fastsætter Loven af 1. April 1871, at der ved 4 Skoler, som (§ 8) nævnes, snarest mulig, efter at Loven er traadt i Kraft, skal indrettes et fuldstændigt dobbelt Skolekursus med dertil hørende Afgangsexamina. I de øvrige Skoler derimod — saaledes fortsætter den — vil Undervisningen i de to øverste Klasser indtil videre være at indskrænke til den ene Retning. Og den forklarer dette indtil videre, idet den tilføjer: «saalænge Betingelserne med Hensyn til Discipeltal og økonomiske Forhold ikke ere tilstede.»

Da nu endvidere Loven bemyndiger Kirke- og Undervisningsministeriet til, efter Forholdene ved de

enkelte Skoler, at tage den nærmere Bestemmelse, og det ikke kunde synes tvivlsomt, at de Betingelser med Hensyn til Discipeltal og økonomiske Forhold, som Loven kræver, jo for Tiden maatte være tilstede ved Roskilde Skole, saa opfordrede flere Fædre mig til at indgaa til det høje Ministerium med et underdanigst Andragende desangaaende. Nogle, der med Hensyn til Valget af den Retning, som deres Sønner skulde følge, endnu vare i Tvivl men heldede til den naturvidenskabelig-mathematiske Retning, gjorde endog dette Valg afhængigt af mit Andragendes Skæbne.

Paa dette Andragende erholdt jeg da under 22. August f. A. efterstaaende Svar:

«Foranlediget ved Hr. Professorens Indberetning og Indstilling i behagelig Skrivelse af 20de f. M. om, at der i Roskilde Kathedralskole maa indrettes et fuldstændigt dobbelt Skolekursus med dertil hørende Afgangsexamina, skal Ministeriet herved tilbagemelde, at, naar Forholdene vedblive at stille sig, som de for Tiden ere, forekommer der Ministeriet at være grundet Anledning til at meddele Tilladelsen.»

Dette Svar meddelte jeg dernæst efter Aftale de tvivlraadige Fædre, som derefter ikke toge i Betænkning at træffe Valget, overensstemmende med Sønneres Tilbøjelighed.

Idethele er det ikke usandsynligt, at Roskilde Skole til enhver Tid vil have et ret anstændigt Mindretal, der vælger den naturvidenskabelig-mathematiske

Retning. Thi dels sende mange Besiddere af større og mindre Landejendomme Sønner til denne Skole, der efter endt Examen gaa over til Landvæsenet eller Forstvæsenet, dels har Skolen i de Aar, jeg har forestaaet den, dimitteret mange, der bleve Polyteknikere eller Militære. Ligesom Skolen altsaa næppe vil savne Disciple, der ville følge denne Retning, saaledes er den ogsaa saa heldig i denne Retnings Hovedfag at kunne byde over særdeles gode Lærerkræfter.

Medens jeg nu altsaa tør tilsige de Forældre, der have ladet deres Sønner vælge den naturvidenskabelig-mathematiske Retning, at deres Sønner herefter og saalænge Forholdene her ved Skolen vedblive at stille sig, som de for Tiden ere, kunne fuldende deres Skolekursus her ligesaa vel som Disciplene af den historisk-sproglige Retning, der efter al Rimelighed ogsaa for Fremtiden vil blive valgt af det store Flertal, kunne vi ikke andet end gjentage et Par Raad, som vi allerede tidligere have givet. For det første raade vi de unge ikke at lade sig lede af andet Hensyn end Lyst, Anlæg og formodet Fremtidsbestemmelse. Dernæst minde vi navnlig de uformuende Disciple om, at det for dem, der ville studere Theologi, Jurisprudens eller Medicin, er en vovelig Sag at forlade den gamle bekjendte Vej, saa længe man hos os aldeles savner Erfaring om, hvorledes Studenter med naturvidenskabelig-mathematisk Dannelse ville være stillede ligeoverfor de nævnte Fakultetsstudier. Theologer og Jurister ville desuden have en ikke ganske ubetydelig

Tillægsprøve at bestaa, der baade kræver Tid og Penge. Medicinerne ville ganske vist ikke have nogen saadan Tillægsprøve og ville medbringe endel Kundskaber, som kunne lette dem den forberedende Prøve i Naturvidenskaberne. Men det er dog altid endnu et Spørgsmaal, om denne Lettelse opvejer Ubekjendtskabet med begge de gamle Sprog under Tilægnelsen af den vidtløftige Terminologi eller Ubekjendtskabet med Latin for dem, der paa et senere Trin ville trænge dybere ind i Videnskaben. Disse Bemærkninger skulle dog ikke saa meget meddele de vordende Medicinere et afgjørende Raad som alvorlig lægge dem paa Hjærtet at raadføre sig med virkelig sagkyndige, førend de træffe dette vigtige Valg.
